

Suomen taloustilanteesta

Suomessa taloudellinen laskusuhdanne on jatkunut sitten viime tapaamisemme. Vienti ei vedä, eikä investointeja tehdä, samalla kun valtion velanotto on edelleen lisääntynyt. Kasvanut työttömyys on myös ongelma. Työllisyysaste on alle 68 %, eikä tilanteeseen ole parannusta näköpiirissä. Talous näyttäisi kuitenkin olevan elpymässä, sillä uusimpien talousennusteiden mukaan tänä vuonna päästäneen jo plussan puolelle. Ennusteesta huolimatta tummia pilviä ja riskejäkin on. Moni asia riippuu mm. siitä, kuinka tilanne Ukrainassa kehittyy, ja mitkä tulevat olemaan talouspakotteet ja niiden vaikutukset Suomen kauppaan.

Kevään niin sanotussa kehysriihessä maan hallitus päätti toimenpiteistä, joiden avulla on tarkoitus tukea työllisyyttä ja talouden kasvua. Päätöksillä on monia heijastusvaikutuksia myös palkansaajille, erityisesti julkisen sektorin työntekijöille. Lukuiset säästötoimet, henkilötyövuosien supistamiset, lomautukset ja jopa irtisanomiset ovat nyt päätösten myötä osa tätä päivää. Ratkaisut vaikuttavat jopa maan sisäiseen turvallisuuteen, sillä esimerkiksi poliisien määrä on vähentynyt ja tulee vähenemään edelleen usealla sadalla, jos suunnitellut leikkaukset toteutetaan.

Eläkejärjestelmän uudistamisesta

Kevään aikana on Suomessa käynnistetty myös työura- ja eläkeratkaisua koskevat neuvottelut. Valtion ja elinkeinoelämän tavoitteena on pidentää työuria. Nykyjärjestelmän aikana on Suomalaisten eliniän odote noussut 4,5 vuotta, joten julkisten hyvinvointipalvelujen taso on jotenkin jatkossakin rahoitettava, samoin kuin vanhuuden pääasiallinen toimeentulo. Ainoana ratkaisuna nähdään työurien pidentäminen. Tämä on haastava vaatimus samaan aikaan kun tilanne on se, että tiukkojen säästöjen ja tehokkuusvaatimusten puristuksissa ihmiset väsyvät ja ihmettelevät, kuinka jaksaa edes nykyiseen eläkeikään saakka. Mahdotonta työurien pidentäminen ei ehkä ole, jos samalla huolehditaan siitä, että ikääntyvien työntekijöiden työura sisältää jousto- sekä turvaelementtejä ja työnantajat veloitetaan kantamaan asiassa heille kuuluva vastuu. Palkansaajajärjestöillä on asiassa ainakin tällä hetkellä hieman erilaiset linjaukset, mutta varmaa on, että neuvotteluissa ei tingitä vaatimuksista, joilla edistetään työelämän laadullisia kysymyksiä.

Valtiohallinnon työpaikkojen kehityksestä

Menoleikkausten ja tehostamisvaateiden ohella monessa virastossa on menossa suuria organisaatioon ja työmenetelmiin liittyviä kehittämishankkeita ja tietojärjestelmä uudistuksia, jotka kaikki tuovat mukanaan vahvoja vaatimuksia osaamisen kehittämistä eli uuden oppimista työn ohella. Lisäksi valtiohallinnossa on menossa lukuisia poikkihallinnollisia hankkeita, joilla on yhteisiä tehokkuuteen ja säästöihin tähtääviä tavoitteita ja tiukkoja määräaikoja. Kun väki vähenee, tehtävät uudistuvat ja vaativoituvat ja kun keski-ikä nousee, käy usein niin, että sairauspoissaolot lisääntyvät ja työn ilo katoaa. Yhä useammin kuulee tapauksista, joissa ei ole piitattu hyvistä henkilöstöpoliittisista periaatteista.

Verohallinnon talous- ja muista tulevaisuuden näkymistä

Myös Verohallinnon budjettiin kohdistui kevään kehysriihessä säästötoimia. HTV-määrää supistettiin aikaisemmasta, joten rekrytointivara tulee jäämään arvioitua pienemmäksi. Eläköityvän tilalle yhä harvemmin palkataan uutta työntekijää. Vahva panostaminen ja investointi sähköisien palvelujen kehittämiseen ja IT-järjestelmiin jatkuu. Keväällä käynnistyi mittava raha- että henkilöstöresursseja neljäksi vuodeksi eteenpäin sitova hanke, jossa yhdellä koko hallinnon substanssitoiminnot kattavalla ohjelmalla korvataan monta nykyistä ja vanhentuvaa ohjelmaa.

Asiakaspalvelussa pääpaino on asiakkaiden ennakoivassa ohjauksessa. Uudet työmenetelmät ja tekniikka mahdollistavat sen, että verotukseen liittyviä tehtäviä voidaan tehdä mistä päin tahansa valtakuntaa. Enää ei puhuta yksittäisten verovirastojen töistä, vaan kaikki työt ovat yhteisiä Verohallinnon töitä.

Pienten toimipisteiden lakkauttaminen jatkuu. Tammikuun alusta 2014 lukien suljettiin jälleen viisi 6 pientä toimipistettä. Sulkemiset ovat jatkoa vuosi sitten tehtyyn päätökseen karsia yhteensä 21 toimipistettä vuoteen 2015 mennessä. Viime vuonna suljettiin 12 toimipistettä, nyt kuusi ja vuoden 2015 alussa kolme. Tavoite on kohti isompia osaamiskeskustoja.

Osaamisen kehittämisestä ja uudenlaisesta työskentelykulttuurista

Automaation ja IT:n kehittämisen johdosta työ muuttuu vaativammaksi. Ns. rutiinitehtävät vähenevät. Tämä tarkoittaa sitä, että pitkään verohallinnossa toimineiden työntekijöiden työhön liittyvän osaamisen vaatimukset kasvavat. Rekrytoinnissa suositaan lähes poikkeuksetta korkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittaneita hakijoita.

Työympäristökysymykset ovat olleet meillä viime vuosina kovasti tapetilla. Suomessa ei suosita enää maisemakonttoreita tai omissa huoneissa työskentelyä, vaan monitoimitiloja, jotka ovat helposti muunneltavia. Kysymys on myös siitä, että valtio haluaa säästää toimitilakustannuksista. Hiljattain Verohallinto on muuttanut myös käsitystään etätyöstä, joka nykyään on lähtökohtaisesti mahdollista lähes kaikissa toiminnoissa muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Etätyöstä meillä onkin viimeisen vuoden sisältä jo hyvää kokemusta.

Valtiohallinnon sopimusneuvottelutuloksista

Viimevuotisen NSO-vuosikokouksen jälkeen on valtiohallinnossa solmittu ns. työllisyys- ja kasvusopimus (24.10.2013). Tämän kolmivuotisen, kokoavan sopimuksen toivotaan kääntävän Suomen taloutta kasvuuralle, ylläpitävän kotimarkkinoiden ostovoimaa ja tukevan yritysten kilpailukykyä. Neuvotteluissa sovittiin myös edellä mainitun eläkejärjestelmän uudistamisen askelmerkeistä. Lopputuloksena palkansaajajärjestöt taipuivat pitkän ja hankalan neuvottelurupeaman jälkeen toteamaan, että vakava taloudellinen tilanne edellyttää vastuunkantoa, joten korotukset ovat ennennäkemättömän maltillisia. Nollaratkaisuun ei kuitenkaan taivuttu.